Pwyllgor Archwilio ac Adolygu Gwasanaethau Corfforaethol

25 Chwefror 2026

<u>Yn Bresennol</u>
Y Cynghorydd D Clements (Cadeirydd), y Cynghorydd C George, Dr M Havard, Mr J Hogg, y Cynghorydd B Price, y Cynghorydd S Skyrme-Blackhall a'r Cynghorydd V Thomas.

Cyrhaeddodd Ms H Gwenllian yn ystod y drafodaeth ar Gofnod 4 – Log Gweithredu.

<u>Swyddogion yn bresennol</u>
Charles Rigby (Archwilio Cymru), Ceri Kwiechinski (Astari - Archwilio Mewnol), Prif Weithredwr, Pennaeth Cyllid a Chodi Arian, Swyddog Perfformiad a Chydymffurfiaeth, Pennaeth Gwasanaethau Pobl, a'r Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd.

(Cyfarfod Rhithiol: 10.00am -11.30am; 11.45am – 12.45pm)

1. Ymddiheuriadau am absenoldeb
Derbyniwyd ymddiheuriad am absenoldeb oddi wrth y Cynghorydd M James.

2. Datgan Buddiannau
Ni ddatganwyd unrhyw fuddiannau**.**

3. Cofnodion
Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 12 Tachwedd 2025 i'w cadarnhau a'u dilysu.

Ar gynnig y Cynghorydd Clements a eiliwyd gan y Cynghorydd George, **penderfynwyd** cadarnhau a dilysu cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 12 Tachwedd 2025.

[Cyrhaeddodd Ms H Gwenllian yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol.]

4. Log Gweithredu
Nodwyd bod yr amserlen a roddwyd ar gyfer Cam Gweithredu 1064 yn anghywir. **Nodwyd** y diweddariadau eraill yn y Log Gweithredu.

5. Grŵp Iechyd a Diogelwch
Cyflwynwyd adroddiadau'r cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 8 Gorffennaf, 21 Hydref 2025 ac ar 13 Ionawr 2026 er gwybodaeth.

Cytunodd yr Aelodau ei bod yn bwysig cynnal cyfweliadau dychwelyd i'r gwaith ar y diwrnod cyntaf yn ôl yn y gwaith er mwyn galluogi rhoi'r cymorth priodol i'r staff.

Nodwyd.

6. Gweithgor Amrywio Incwm

Cyflwynwyd adroddiadau'r cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 2 Gorffennaf 2025 ac ar 17 Medi 2025 er gwybodaeth.

Nodwyd.

7. Paratoi at y Dyfodol? Cynaliadwyedd Ariannol yn Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

Dywedwyd bod adolygiad wedi'i gynnal, fel rhan o raglen astudiaethau llywodraeth leol Archwilio Cymru yn 2025-26, o'r modd yr oedd yr Awdurdod yn gweithredu i'w helpu i gyflawni Cynaliadwyedd Ariannol. Roedd hyn yn cynnwys cynlluniau ariannol yr Awdurdod, y dystiolaeth a ddefnyddiodd i ddatblygu'r cynlluniau hynny, a'r modd yr oedd yn cyflwyno adroddiadau i'r Aelodau ar ei sefyllfa ariannol.

Cyflwynodd Charles Rigby o Archwilio Cymru yr adroddiad, gan amlinellu'r casgliad lefel uchel y daethpwyd iddo bod yr Awdurdod yn gwbl ymwybodol o'i sefyllfa ariannol, gan gynnwys sefyllfa gymharol gref y cronfeydd wrth gefn, a'r risgiau cysylltiedig. Roedd yr Awdurdod wedi canolbwyntio ar gynhyrchu incwm yn y tymor byr, ond wedi dechrau meddwl am ei ddulliau strategol tymor hwy. Yn olaf, nodwyd bod yr Awdurdod yn cyflwyno adroddiadau clir a chyson ar y cyllid, ond y gallai gryfhau hyn drwy egluro goblygiadau'r amrywiadau cyllidebol.

Gwnaed dau argymhelliad, sef y dylai'r Awdurdod adeiladu ar ei gamau diweddar i ddatblygu strategaeth ariannol glir, tymor hwy, a sicrhau bod yr adroddiadau ariannol yn cynnwys cyflawni ei strategaeth ariannol, a goblygiadau'r amrywiadau cyllidebol ar ei sefyllfa ariannol. Hefyd cyflwynwyd Ymateb y Rheolwyr i'r argymhellion hyn, a gofynnwyd i'r Aelodau gytuno â'r ymateb hwn.

Cwestiynodd yr Aelodau y diffiniad o dymor canolig, gan nodi bod yr Awdurdod ar hyn o bryd yn cynhyrchu rhagolygon cyllidebol dros gyfnod o 3 blynedd, ac ym mha fodd y byddai'n bosibl mynd ymhellach na hynny o ystyried bod y setliad grant yn flynyddol a bod ansicrwydd sylweddol yn wynebu cyrff y sector cyhoeddus. Roedd Mr Rigby yn cydnabod bod materion ynghylch hysbysiadau cyllido blwyddyn sengl a hysbysiadau hwyr yn y flwyddyn o grantiau a chyllid, yn gyffredin i bob corff

llywodraeth leol, a bod crynodeb o'r heriau i'r Prif Gynghorau yng Nghymru wedi'u nodi yn yr adroddiad, ac y byddai'n rhannu'r crynodeb hwnnw â'r swyddogion. Cytunodd hefyd i dynnu sylw at arfer gorau o ran cyfathrebu a chyflwyno adroddiadau ariannol.

Gan droi at ymateb y Rheolwyr, roedd rhai Aelodau yn pryderu nad oedd yr ymateb, fel yr oedd wedi'i ysgrifennu, yn ymateb mewn gwirionedd i'r argymhellion. Atebodd y Prif Weithredwr bod yr ymateb wedi'i gadw yn ben agored i amlygu sefyllfa ansicr a deinamig yr Awdurdod. Fodd bynnag awgrymodd y gellid ychwanegu brawddeg at yr ymateb i Argymhelliad 1 yn cytuno i greu cynllun sy'n amlinellu ein Fframwaith, ein Dulliau a'n Blaenoriaethau dros y tymor byr, canolig a hir.

Ar gynnig y Cynghorydd Clements, a eiliwyd gan Dr Havard, **penderfynwyd** cytuno ar Ymateb y Rheolwyr, yn amodol ar y geiriad diwygiedig a awgrymwyd yn y cyfarfod, a dirprwyo'r ymateb terfynol i'r Prif Weithredwr ar ôl ymgynghori â Chadeirydd y Pwyllgor a'r Awdurdod.

[Oherwydd bod gofyn i'r Pennaeth Cyllid a Chodi Arian fynd i apwyntiad arall, cytunodd y Cadeirydd i ddod â'r eitem ganlynol ymlaen ar yr agenda.]

8. Adroddiad ar Berfformiad y Gyllideb am y 9 mis hyd at 31 Rhagfyr 2025

Cyflwynodd y Pennaeth Cyllid a Chodi Arian adroddiad oedd yn amlinellu perfformiad y gyllideb am y cyfnod hyd at mis Rhagfyr 2025.

Roedd yr adroddiad yn rhoi crynodeb o'r gyllideb Refeniw, y Rhagolwg o'r gyllideb Refeniw yn 2025-26, trosolwg o'r rhaglen Gyfalaf, ac amlinelliad o gronfeydd wrth gefn yr Awdurdod. Nodwyd yn yr adroddiad bod sefyllfa refeniw net yr Awdurdod ar 31 Rhagfyr 2025 yn dangos gwarged net o £580k yn erbyn diffyg cyllideb disgwyliedig o £1,586k (£1,006k yn well na'r gyllideb) gyda'r amrywiadau allweddol wedi'u nodi.

Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd y sefyllfa refeniw a ragwelwyd am 2025–26 yn dangos diffyg o £471k, yn seiliedig ar naw mis o ganlyniadau gwirioneddol hyd at fis Rhagfyr, a'r tri mis sy'n weddill o wariant a gyllidebwyd. Fodd bynnag, disgwylid alldro cytbwys, yn sgîl y cyllid refeniw ychwanegol o £1.4m a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru yn y flwyddyn flaenorol. Cafodd y cyllid hwn ei gario ymlaen fel cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi ar 31 Mawrth 2025 ac roedd ar gael i ategu cyllideb 2025–26. Ar y sail hwn, nid oedd unrhyw ddiffyg ariannol wedi'i ragweld am y flwyddyn ariannol hon ar hyn o bryd.

Roedd y gwariant cyfalaf am y flwyddyn hyd yn hyn yn £708,748. Nid oedd disgwyl y byddai'r rhaglen gyllidebol lawn o £1,675,174 yn cael ei chyflawni erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Fodd bynnag, cwblhawyd Ystafell Preseli fis Ionawr 2026 a rhagwelwyd y byddai datblygiad Traeth Mawr Trefdraeth yn cael ei gwblhau fis Ebrill 2026, y ddau hyn yn cynnwys 72% o'r rhaglen.

Yn unol â'r rheolau sefydlog contractau oedd wedi'u diweddaru, roedd yn ofynnol adrodd ar dorri rheolau caffael bob chwarter. Dywedwyd am un achos o dorri'r rheolau hyn lle dim ond 1 dyfynbris a dderbyniwyd i gyflenwi ffensys, er bod 4 contractwr wedi cael eu gwahodd i roi pris.

Yn olaf, dywedodd y swyddog bod y system ariannol newydd yn gweithio'n dda, gyda systemau ac adroddiadau newydd yn cael eu datblygu, fyddai'n rhoi mwy o wybodaeth am gyllidebau i'r staff. Byddai cymharu â'r flwyddyn flaenorol yn arbennig o ddefnyddiol ar ôl i flwyddyn gyfan o ddata fod ar gael.

Nododd yr Aelodau y cyfeiriad yn yr adroddiad at gostau cynyddol, ond hefyd at swyddi gwag heb eu llenwi oedd wedi arwain at arbedion. Dywedodd y swyddogion bod rhai costau o ganlyniad i brosiectau neu weithgareddau penodol, fodd bynnag roedd eraill oherwydd y beichiau sylweddol o ran atebolrwydd sy'n deillio o fod yn gorff cyhoeddus. Mewn ymateb i gwestiwn ar fesurau arbed costau, cadarnhawyd bod yr Awdurdod yn gweithio gyda sefydliadau eraill, yn enwedig Cyngor Sir Penfro, a bod cynnydd da yn cael ei wneud ar fframweithiau caffael. O ran swyddi gwag, nodwyd bod anawsterau recriwtio mewn rhai meysydd, ond bod y gwaith o feithrin perthnasoedd ag ysgolion yn parhau.

Nodwyd yr adroddiad, ac ar gynnig y Cynghorydd Clements, a eiliwyd gan Dr Havard, **cymeradwywyd** y symudiad mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd hyd yn hyn.

9. Adroddiadau Archwilio Mewnol

Roedd Ceri Kwiechinski o Archwilwyr Mewnol yr Awdurdod, Astari, wedi cyflwyno 5 adroddiad sicrwydd oedd wedi'u cwblhau ers y cyfarfod diwethaf. Roedd yr adroddiadau ar Reoli Asedau – Rheoli Masnachol, Ymgysylltu â Chwsmeriaid a Rhanddeiliaid, a Chynllunio Strategol, wedi cael sicrwydd sylweddol, tra bod yr adroddiadau ar Reoli Risg a'r Adroddiad Dilynol ar y camau a gymerwyd tuag at weithredu'r camau y cytunwyd arnynt i fynd i'r afael ag argymhellion archwilio mewnol, wedi cael sicrwydd rhesymol.

Nodwyd.

10. Log Gweithredu ar gyfer Archwiliad Perfformiad Allanol ac Archwiliad Mewnol (yn diweddu ar 31 Rhagfyr 2025)

Atgoffwyd yr Aelodau bod Log Gweithredu ar Archwilio Perfformiad Allanol ac Archwilio Mewnol wedi'i greu, yn dilyn cais gan y Pwyllgor, i gynorthwyo gyda'r gwaith o fonitro'r camau gweithredu y cytunwyd arnynt o'r adolygiadau Archwilio. Roedd yr adroddiad yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am bob un o'r camau gweithredu, ac y byddai'r camau hynny oedd yn deillio o'r adroddiadau Archwilio Mewnol a gyflwynwyd y bore hwnnw, yn cael eu hychwanegu at y Log Gweithredu yn dilyn y cyfarfod.

Nodwyd bod un cam gweithredu Archwilio allanol wedi'i ohirio ac mewn lliw coch oherwydd bod y swydd Pennaeth Twristiaeth Adfywiol yn wag, a bod un cam gweithredu Archwilio mewnol blaenoriaeth uchel heb ei gwblhau erbyn y dyddiad cau ac yn dal i fynd rhagddo. Byddai diweddariad llafar yn cael ei roi yn ystod y sesiwn breifat ar y gweithgaredd a wnaed hyd yn hyn i symud y cam gweithredu hwn ymlaen oherwydd ei fod yn ymwneud â seiberddiogelwch. Rhoddwyd diweddariad ar y camau gweithredu eraill.

Roedd yr Aelodau o'r farn nad oedd y cynnydd a gofnodwyd yn erbyn cam gweithredu yn cael ei amlygu yn ei lefel statws Coch Melyn Gwyrdd. Eglurodd y Swyddog Perfformiad a Chydymffurfiaeth bod lefel y statws hwn yn aml yn amlygu dehongliad y swyddog o lefel y risg, ac a oedd y cam gweithredu yn debygol o gael ei gwblhau o fewn yr amserlen a nodwyd. Cytunodd i roi canllawiau pellach i'r swyddogion. Lle'r oedd eitemau mewn coch, roedd angen gwneud penderfyniad ynghylch a oedd y cam gweithredu yn parhau i fod yn flaenoriaeth i'r Awdurdod, ac a ellid ei gyflawni mewn modd gwahanol; roedd hefyd yn tynnu sylw at bwysigrwydd ystyried yn ofalus a ddylid derbyn argymhellion archwilio unigol.

Nodwyd.

[Gohiriwyd y cyfarfod rhwng 11.30am a 11.45am.]

[Gadawodd y Cynghorydd George y cyfarfod yr adeg hon, gan ailymuno ar gyfer eitem 12.]

11. Adroddiad ar y Perfformiad ar yr Amcanion Llesiant – Cynnydd yn erbyn y Dangosyddion a'r Prosiectau Blaenoriaeth/ Y Camau Gweithredu ar y Meysydd Newid Corfforaethol/ Y Camau Gweithredu ar Welliannau yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol am y Cyfnod yn dod i ben ar 31 Rhagfyr 2025

Cyflwynodd y Swyddog Perfformiad a Chydymffurfiaeth ddau adroddiad. Roedd y cyntaf yn nodi perfformiad yr Awdurdod yn erbyn ei bedwar Amcan Llesiant (Cadwraeth, Hinsawdd, Cysylltiad a Chymunedau) yn ei Gynllun Corfforaethol ac Adnoddau 2023/24 – 2026/27, gan amlinellu'r cynnydd yn erbyn y dangosyddion blaenoriaeth (gan gynnwys dangosyddion newydd Llywodraeth Cymru), y prosiectau a'r gweithgareddau a nodir yng Nghynlluniau Cyflawni yr Awdurdod. Roedd hyn yn rhan o'r gwaith monitro ar reoli Risgiau 1-4 yng nghofrestr risg yr Awdurdod.

Roedd adroddiad perfformiad 2 yn nodi perfformiad yr Awdurdod yn erbyn yr hyn y gellid ei gyflawni yn y maes newid corfforaethol yn y Cynllun Cyflawni, yn nodi'r perfformiad o ran yr elfennau llywodraethu yn adroddiadau Llywodraeth Cymru, y perfformiad ar yr hyn y gellid ei gyflawni o'r cynlluniau cyflawni, cynlluniau Llywodraeth Cymru, a'r camau gwella o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Roedd hyn yn rhan o'r gwaith monitro ar reoli'r Meysydd Risgiau 5, 6, 7, 9 ac 11 yng nghofrestr risg yr Awdurdod.

Nododd yr Aelodau bod y cynnydd yn araf mewn rhai meysydd oherwydd capasiti. Eglurodd y Swyddog bod y camau gweithredu wedi'u nodi yng Nghynlluniau Cyflawni yr Awdurdod neu wedi'u cysylltu â'r Amcanion Llesiant, a bod y rhain yn cael eu hadolygu yn flynyddol. Ychwanegodd y Prif Weithredwr ei fod yn fodlon bod rhai eitemau mewn melyn neu goch, cyn belled ag y gellid rhoi eglurhad am hynny.

Nodwyd.
[Ail-ymunodd y Cynghorydd George â'r cyfarfod, ac ymddiheurodd Ms Gwenllian cyn gadael.]

12. Adroddiad Gwasanaethau Pobl
Roedd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Pobl yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor ar iechyd a diogelwch gan gynnwys adolygiad o'r data ar y syndrom dirgryniad llaw-braich ar ôl y flwyddyn gyntaf o gasglu data, a'r damweiniau a'r digwyddiadau yn nhrydydd chwarter 2025, absenoldeb salwch staff, hyfforddiant a datblygiad, gweithredu Deddf Hawliau Cyflogaeth 2025, cyflogau a graddfeydd, cynllunio'r gweithlu, a gwirfoddoli. Hefyd cafwyd diweddariad gan y Tîm Gwasanaethau Democrataidd ar y trefniant ar gyfer gwerthuso Perfformiad Aelodau unigol, hyfforddiant i'r Aelodau a'u presenoldeb.

Nodwyd.

13. **Eithrio'r Cyhoedd**
Ar gynnig y Cynghorydd Clements, a eiliwyd gan y Cynghorydd George, **PENDERFYNWYD** eithrio'r cyhoedd o'r cyfarfod gan y byddai gwybodaeth eithriedig, fel y'i diffinnir ym Mharagraff 14 o Ran 4 o Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol, yn cael ei datgelu.

14. **Polisi Rheoli Risg – Cofrestr Risg a Datganiad Rheoli Risg**
Cyflwynodd y Prif Weithredwr Gofrestr Risg yr Awdurdod ac amlinellodd y diwygiadau a wnaed ers y cyfarfod blaenorol. Hefyd cyflwynwyd dogfen ychwanegol yn rhoi ail linell o sicrwydd, yn unol ag argymhelliad yr Archwilwyr Mewnol. Ers y cyfarfod diwethaf, roedd rhai camau gweithredu wedi'u diweddaru a newidiadau eraill wedi'u gwneud, a rhoddwyd amlinelliad o'r rhai hyn.

Rhoddwyd diweddariad hefyd ynghylch y camau gweithredu y cytunwyd arnynt o archwiliad mewnol blaenorol ar seiberddiogelwch.

Nodwyd.

15. **Dirprwyo unrhyw faterion i'w hystyried gan y Grŵp Gwelliant Parhaus**

Penderfynwyd nad oedd unrhyw faterion o bryder yr oedd y Pwyllgor yn dymuno eu dirprwyo i'r Grŵp Gwelliant Parhaus i'w hystyried**.**

Cadarnhawyd y cofnodion hyn yn y cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio ac Adolygu Gwasanaethau Corfforaethol a gynhaliwyd ar 13 Mai 2026 heb eu diwygio.